

- **Zdrojový kód webových stránek** – je zápisem textu počítačového programu v programovacím jazyce. Počítačový program je chráněn jako autorské dílo a jeho zdrojový kód jako předmět obchodního tajemství.⁴⁸ Nicméně ve vztahu k internetovým stránkám není možné jednoduše uzavřít, že internetové stránky jsou počítačovým programem, přestože jsou zapsány v HTML či jiném jazyce. Zdrojový kód umožňuje pouze zobrazení internetových stránek, ale nejsou počítačovým programem, tak jak je tento pojem obsahově chápán autorským právem. Zdrojový kód webové stránky či redakční systém jsou pouze prostředkem, který umožňuje existenci a fungování stránek. To nevylučuje právní ochranu redakčního systému jako počítačového programu bez vazby na konkrétní internetové stránky.
- **Webdesign** – je celkový vzhled stránek tvořený grafickými prvky, barvou a uspořádáním, přičemž může být chráněn jako grafické dílo nebo prostřednictvím práv na ochranu proti nekalé soutěži.
- **Obsah** – je tvořen texty, fotografiemi, videi a odkazy, přičemž může být dle povahy jednotlivých prvků chráněn jako autorské dílo či audiovizuální dílo, jako databáze nebo prostřednictvím práv na ochranu proti nekalé soutěži.
- **Doménové jméno** – je označením jednoznačného jména počítače či počítačové sítě v rámci sítě Internet, pod kterým jsou zobrazovány internetové stránky. Doména je sice nehmotnou věcí (k tomu blíže kapitola 2, str. 38), ale s internetovými stránkami velmi úzce souvisí. Zde platí, že doménové jméno může přitáhnout návštěvníky, ale obsah a webdesign stránek je může snadno zase odradit. Opačně pak zase platí, že kvalitní internetové stránky mohou posílit známost a návštěvnost méně atraktivního doménového jména. Toto spojení ovlivňuje i hodnotu domény či internetových stránek. Více k doménám viz kapitola 2, str. 28 a násl.

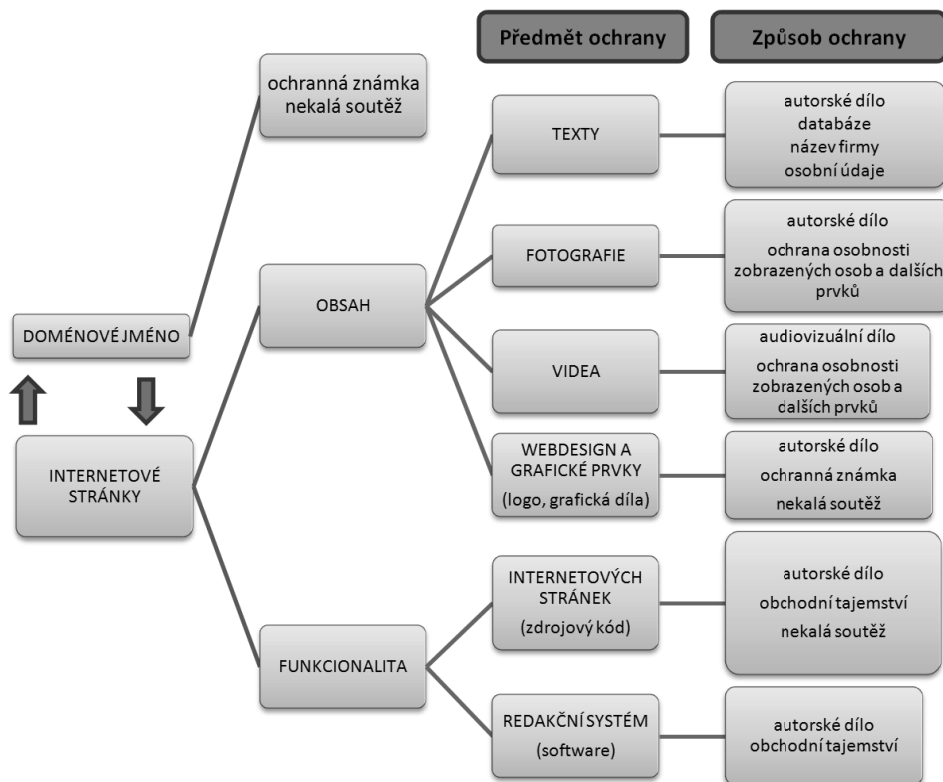
Ochrana internetových stránek

Počet internetových stránek spolu s rozvojem Internetu stále roste neuvěřitelným způsobem a tato dynamika růstu předznamenává i celou řadu právních problémů spojených s ochranou internetových stránek. Je velmi složité najít ideální rovnováhu mezi právní ochranou před kopírováním internetových stránek a naopak kreativní volností webdesignerů při globálním fungování Internetu.

Nepochybně investice objednatele do internetových stránek může dosahovat značných nákladů (finančních i časových), protože do této činnosti je zapojena celá řada osob: analytici, marketingoví poradci, vývojáři, odborníci na PPC a SEO, testeři, grafici, fotografové, právníci atd. Praxe ukazuje, jak často dochází ze strany konkurence ke snaze všechny tyto náklady minimalizovat právě protiprávním jednáním formou kopírování textů, databází, fotografií či při známosti a úspěšnosti stránek parazitovat na cizím webdesignu, doméně a obsahu.

⁴⁸ Blíže Jansa, L., Otevřel, P.: Softwarové právo, 2. vydání, Albatros Media, Computer Press 2014, str. 34 a násl.

Internetové stránky jsou tvořeny celou řadou autorským právem chráněných prvků a stejně tak ochranu mohou požívat jako celek data tvořící databázi nebo ostatní prvky v rámci právní ochrany před nekalou soutěží. Názorně lze tedy jednotlivé prvky a způsob ochrany zobrazit takto:

Obrázek 3.1 Přehled chráněných prvků v rámci internetových stránek

Na straně oprávněného může stát jak fyzická osoba, tak právnická osoba, která vytvořila internetové stránky svými zaměstnanci a tyto provozuje. Práva k internetovým stránkám náleží i osobě, která si je na objednávku nechala vytvořit u jiné osoby (fyzické či právnické) a stránky provozuje.

Není vyloučeno, aby autorem jednotlivých chráněných prvků internetových stránek (např. článků, fotografií) byla jiná osoba (autor, fotograf), než je provozovatel nebo dodavatel stránek (vývojář). Aby internetové stránky jako celek požívaly ochrany autorským právem, musí naplňovat jejich vzhled, uspořádání textu v kombinaci s typem písma, umístěním a vzhledem ikon znaky jedinečného autorského díla. K tomu mohou napomoci i další prvky tvořící samy o sobě autorská díla, tzn. fotografie, hudba, videa, animace atd., které tak mohou vytvořit ve vzájemné kombinaci multimediální dílo. Ne všechny stránky takové požadavky splňují, a proto jim nelze přiznat ochranu jako celku, ale maximálně ochranu jednotlivých prvků tvořících

obsah. Podíváme-li se na možnost ochrany izolované části internetových stránek, jako jsou jednotlivé rámy, jednotlivé uspořádání ovládacích prvků, formuláře apod., pak většina z těchto částí a prvků je zcela běžnou součástí internetových stránek bez nároku na právní ochranu.

Judikatura

Autorskoprávní ochrana internetových stránek

Ačkoli žalobce v tomto případě prokázal prostřednictvím svých argumentů pro výběr barvy, umístění objektů a integrace grafiky, tlačítek atd., že internetové stránky jsou výsledkem individuální a intelektuální činnosti manažera žalobce a jednoho z jeho zaměstnanců, který se podílel na designu webových stránek, a nejedná se pouze o výsledek použitého programu, neznamená to, že tyto stránky jsou automaticky chráněné jako autorské dílo. Soud konstatoval i na základě znaleckého posudku, že kombinace a výběr barev a zvolených ráků není neobvyklá pro komerční stránky. Ostatní konstrukční prvky z webových stránek, jako je uspořádání tlačítek na horní levé straně a plastické vysunutí části internetových stránek, nejsou natolik tvůrčí činností autora, která by překročila průměrnou zručnost webdesignera. Stejně tak autorskoprávní ochrana není poskytnuta informačnímu textu na homepage stránek a v rámci podstránek, jelikož se obdobné rozdělení nachází v mnoha jiných internetových stránkách. To však nevylučuje, aby internetové stránky zpracované tvůrčím způsobem byly chráněny jako multimediální dílo autorským zákonem (OLG Hamburg, rozsudek ze dne 29.2.2012, 5 U 10/10).

Preventivní ochrana internetových stránek

Z pohledu prevence lze provozovateli ochranných známek doporučit ke zvážení minimálně následující formy ochrany:

Registrace domény jako ochranné známky⁴⁹

V praxi provozovatelé stránek často čelí případům, kdy si jiný subjekt zaregistruje doménu stejného znění, lišící se například pouze v přidané pomlčce nebo jednom či dvou přidaných písmenech. Ať se jedná o různé formy cybersquattingu, typosquattingu, domainhijackingu, nebo prostého napodobení doménového jména, vždy je toto jednání spojeno se snahou dosáhnout neoprávněného ekonomického prospěchu pomocí známé domény, kterou navštěvuje denně velké množství uživatelů. Tento postup zjednodušuje i snadnost registrace domén, pro niž platí pouze zásada „first-come, first-served“. Vzhledem k tomu, že doménové jméno je pouze vyjádřením jedinečného numerického identifikátoru, postačí odlišnost v pouhém jediném znaku na to, aby byla doména dostatečně odlišná od jiných, již zaregistrovaných domén, a tudíž registrovatelná. Ačkoli z hlediska samotné registrace tato prostá podmínka odlišnosti alespoň v jediném znaku postačí, z hlediska širších právních souvislostí, jichž se doména týká, je situace daleko složitější.

Důležitou souvislostí je právo jiných subjektů k jejich ochranným známkám. Ochrannou známkou lze chránit název výrobků nebo služeb. Domény jsou většinou v podnikatelské sféře

⁴⁹ Publikováno Malíš, P.: Ochrana doménových jmen prostřednictvím ochranné známky, čas. IT Systems 1-2/2011

registrovány a užívány za účelem nabízení výrobků nebo služeb, tudíž nic nebrání tomu, aby byly registrovány jako ochranné známky. Ochranná známka zajistí svému vlastníku ochranu označení v rámci těch tříd výrobků a služeb, pro něž je zapsána. Pokud jiný subjekt začne v obchodním styku užívat stejné nebo podobné označení pro stejné nebo podobné výrobky a služby, vlastník známky je oprávněn po něm požadovat, aby tohoto jednání zanechal a aby odstranil jeho následky. Rovněž se může domáhat přiměřeného zadostiučinění (i v penězích), vydání bezdůvodného obohacení a náhrady škody. Prioritní otázkou v případě střetu domény a ochranné známky je posouzení zaměnitelnosti těchto označení (i doména je označením) ve vztahu ke spotřebitelům. Pokud ochranná známka není s doménou zaměnitelná, nemůže být vůči této doméně s úspěchem uplatňována. Zaměnitelnost bývá posuzována z hlediska jednotlivých složek označení (fonetické, vizuální i sémantické), z hlediska celkového dojmu a z hlediska podobnosti výrobků a služeb, pro něž jsou označení posuzována. Před podniknutím jakýchkoli právních kroků z titulu své ochranné známky vůči držiteli domény by měl majitel známky zvážit zaměnitelnost podle uvedených hledisek za účelem zjištění, zda vůbec lze doménu napadat ve známkoprávní rovině.

V tomto posouzení je rozhodující povaha obou označení proti sobě takto stojících. Domény je vždy nutno chápat jako označení čistě slovní, tedy bez specifikace konkrétního grafického provedení (které v rovině internetových domén ani nelze použít). Z toho vyplývá, že proti doméně lze uplatňovat pouze známku, jejíž rozlišovací způsobilost je založena rovněž na slovním prvku, který je se zněním domény zaměnitelný (ideálně tedy slovní známku). Čím více grafických prvků známka obsahuje, tím větší ohled je na tyto prvky nutno brát a tím menší je míra zaměnitelnosti takové známky s čistě slovní doménou. Posouzení samozřejmě závisí vždy na konkrétním případě, a zejména na jedinečnosti slovních prvků, na nichž jsou jak známka, tak i doména založeny.

Poněkud zjednodušeně lze říci, že mezi podobností samotných označení a podobností výrobků a služeb, pro něž jsou používány, existuje nepřímá úměra – vyšší stupeň zaměnitelnosti samotných označení může vyvážit nižší stupeň zaměnitelnosti výrobků a služeb a naopak, nicméně obě tyto složky musí být alespoň v určité míře přítomny. U ochranné známky jsou výrobky a služby jasné – jsou uvedeny v rejstříku ochranných známek dle jednotlivých tříd. U domén je sice situace odlišná, žádný veřejný seznam výrobků a služeb neexistuje, nicméně už ze své podstaty firemní domény slouží k tomu, aby pod nimi byly uživatelům Internetu nabízeny nějaké výrobky a služby. V praxi je tedy nutno posuzovat, zda pod předmětnou doménou běží nějaká internetová prezentace, případně zda doména uživatele přesměruje na stránky pod doménou jinou, a pokud ano, o jak zaměřenou prezentaci se jedná. V případě, že by pod doménou byly nabízeny výrobky a služby zcela odlišné, pak by tato doména nemohla být považována za zaměnitelnou s ochrannou známkou, a známku by tudíž nebylo možné vůči doméně uplatnit. Ve většině případů bývá podobná doména používána k nabízení podobných výrobků nebo služeb, aby její držitel této podobnosti využil ve svůj prospěch.

Problematiku vztahu domén a ochranných známek ovlivňuje jeden velice podstatný faktor – totiž odlišná teritoriální působnost obou institutů. Zatímco doména má, jako jeden z významných pilířů Internetu, teritoriálně prakticky neomezený dopad na uživatele (je přístupná z kte-

réhokoli místa na Zemi, přičemž tato přístupnost může být omezena jen povahou a jazykem obsahu, který je pod ní umístěn), ochranná známka má jasně vymezenou teritoriální platnost (v rámci konkrétního státu, v případě ochranné známky Společenství pak v rámci celé EU). V případě, že se do kolize dostanou národní ochranná známka a národní doména nejvyššího řádu, typicky například ochranná známka zapsaná v České republice a doména .cz, pak zpravidla není problém a je jasné, že tato ochranná známka může být (za splnění výše uvedených kritérií) vůči doméně uplatňována (obzvláště, je-li prezentace umístěná pod doménou v českém jazyce, tedy zaměřena na českého uživatele). Pokud se však dostane do kolize národní ochranná známka s generickou doménou (např. .com), pak už situace tak jednoznačná není a je nutno přihlédnout k dalším kritériím, podle nichž by bylo možno vymahatelnost posoudit.

V zásadě je nutno vyjít z kritéria cílových spotřebitelů, jimž jsou stránky umístěné pod předmětnou doménou určeny. Pokud jsou stránky například v anglickém znění a z jejich obsahu vyplývá zaměření na zahraniční spotřebitele, pak by uplatnění národní známky vůči této doméně nemuselo být úspěšné. Na druhou stranu v případě kolize ochranné známky Společenství s národní doménou (kterékoli členské země EU) by kritérium teritoriální kolize splněno většinou bylo, když z domény vyplývá, že je určena pro spotřebitele v rámci EU (byť třeba pouze v jednom členském státě). V praxi však mohou nastat odlišné situace, v nichž lze dospět i k opačnému závěru – vždy záleží na konkrétních okolnostech a na zvážení, zda může dojít k záměně u cílové skupiny spotřebitelů.

Lze shrnout, že pokud je doména chráněna ochrannou známkou, odpadá nutnost prokazování protiprávnosti jednání držitele zaměnitelné domény, neboť postačí před soudním nebo rozhodčím orgánem prokázat existenci známky a podobnost výrobků a služeb. V případě parazitních registrací často dochází k tomu, že držitel zaměnitelné domény je nekontaktní, nároky žalovaného nijak nespouje a protiprávnosti registrace z jeho strany nasvědčuje více faktorů. Pokud však dojde k tomu, že držitel takové domény skutečně na podobnosti domén založí úspěch svého podnikání, může se stát, že svou doménu bude tvrdě bránit, a v takovém případě je ochranná známka tím nejsilnějším důkazem, který lze proti takové registraci vznést. K tomuto tématu blíže kapitola 2, str. 43 a násl.

Registrace loga, názvu firmy, zboží či služby nebo reklamního sloganu jako ochranné známky

Logo je obvykle tvořené buď grafickým prvkem, nebo grafickým prvkem doplněným o text (název firmy, výrobku, služby, reklamní slogan). Použití loga v obsahu internetových stránek představuje nebezpečí jeho napodobení či jiné formy zneužití konkurencí. Účinnou obranu tak představuje registrace loga jako obrazové či kombinované ochranné známky. U ochranné známky je možné si zvolit i oblast platnosti známky (ČR, EU či vybraná země) podle toho, pro jaký trh či jakou zemi jsou stránky určeny. Obdobně lze jako slovní ochrannou známku registrovat název firmy (je chráněn současně § 423 OZ), název zboží či služby (nikoliv obecný název) nebo reklamní slogan, které mohou být užity v obsahu internetových stránek.

Důvodem takového postupu je zejména nabytí práv z ochranné známky (§ 8 zákona o ochranných známkách), a to

- výlučného práva užívat ochrannou známku ve spojení s výrobky nebo službami, pro něž je chráněna.
- práva používat spolu s ochrannou známkou značku ® (anglicky registered) nebo v anglosaském právním prostředí značku ™ (anglicky trade mark).
- zákazu třetích osob v obchodním styku (tedy i na Internetu) bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat označení shodné či zaměnitelné s ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou shodné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána, označení, u něhož existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti, včetně pravděpodobnosti asociace mezi označením a ochrannou známkou, označení shodné s ochrannou známkou nebo jí podobné, která má dobré jméno, a jeho užívání by nepoctivě těžilo z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména ochranné známky nebo jim bylo na újmu.

V případě, že je registrována ochranná známka, pak je možné se vedle šíření shodných či zaměnitelných výrobků a služeb domáhat zákazu registrace či zrušení registrace shodné či zaměnitelné ochranné známky, obchodní firmy nebo doménového jména.

Práva vlastníka ochranné známky plynoucí ze zápisu trvají 10 let ode dne podání přihlášky a vlastník své právo prokazuje výpisem z rejstříku, popřípadě osvědčením o zápisu.

Následná ochrana internetových stránek

Nelze podceňovat ani aktivní postup provozovatele internetových stránek při zásahu ze strany konkurence formou kopírování jednotlivých prvků internetových stránek či jiného protiprávního jednání. Dnes již není složité pomocí speciálního softwaru odhalit parazitní webové stránky, které obsahují kopírované texty či obrázky. Poškozený subjekt by měl v takové situaci přistoupit k účinné ochraně svých práv těmito kroky:

■ Shromáždění důkazů o porušení práv

Zachycení aktuálního stavu protiprávních internetových stránek je zásadním krokem k odvrácení důkazní nouze v řízení před soudem. Za nesporné pro případ sporu jsou považovány notářské zápisy zachycující skutkový děj nebo stav věci. Mnohdy však jako důkaz postačují printscreeny, z nichž je patrný čas a datum jejich provedení.

■ Výzva adresovaná konkurenci k upuštění od protiprávního jednání

Dříve než poškozená strana investuje čas a finance do zahájení zdlouhavého a často i nejistého sporu, považujeme za rozumné učinit vůči konkurenčnímu subjektu výzvu, jejímž obsahem bude popis závadného jednání, možné právní následky případného soudního řízení a současně výzva k okamžitému upuštění od protiprávního jednání a napravení vadného stavu (odstranění textu či fotografií z internetových stránek, převod parazitního doménového jména atd.). Ideálním řešením je uzavření dohody o narovnání protiprávního stavu, která bude obsahovat např. jednotlivé kroky nápravy, náhradu škody v konkrétní výši atd. nebo vzdání se náhrady škody poškozeným.

■ Soudní řízení

K tomuto blíže tato kapitola, str. 98 a násl.

Jednotlivé způsoby ochrany internetových stránek

Jak jsme si již řekli, internetové stránky mohou být souborným autorským dílem, jehož jednotlivé prvky spadají pod ochranu několika zákonů, zejména pak zákona autorského, občanského zákoníku, zákona o ochranných známkách a vymáhání práv z duševního vlastnictví atd. Způsob ochrany se odvíjí od porušení jednotlivých prvků či webových stránek jako celku. Internetové stránky dovolují docílit ochrany následujícími právními prostředky⁵⁰:

■ Autorské právo

Autorské právo takto chrání texty jako literární dílo, webdesign a jeho jednotlivé prvky, logo jako grafické dílo či audiovizuální dílo, redakční systém jako software. K pojmu autorské dílo a podmínkám ochrany viz tato kapitola 3, str. 84 a násl. nebo kapitola 9, str. 319 a násl.

■ Právo z nekalé soutěže

Internetové stránky jako celek mohou být chráněny v rámci práv z nekalé soutěže, kdy lze kopírováním obsahu či vzhledu internetových stránek konkurence naplnit skutkovou podstatu:

- *generální klauzule nekalé soutěže* (§ 2976 OZ), tzn. jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže způsobilé přivodit újmu jinému soutěžiteli, pakliže konkurence bez vynaložení jakéhokoliv úsilí na vlastní vytvoření internetové prezentace zkopíruje internetové stránky,
- *nebezpečí vyvolání záměny* (§ 2981 OZ) – zkopírováním vybraných prvků internetových stránek (ať už uspořádání stránek, webdesignu, barevného rozložení atd.) lze docílit toho, že vyvolají na straně běžného spotřebitele pocit, že se nachází na původních internetových stránkách, ačkoliv se ve skutečnosti jedná o stránky konkurence,
- *parazitování na pověsti* (§ 2982 OZ) – jestliže původní internetové stránky jsou již zavedenými a mezi spotřebiteli známými, pak jejich napodobení či zkopírování obsahu bude zřejměv snahou méně známé konkurence parazitovat na pověsti úspěšnějšího konkurenta.

Judikatura

Judikatura: Ústavní soud ČR III.ÚS 433/09

Majitel domény gsmstore.cz (žalobce) vytvořil internetové stránky určené k prodeji mobilních telefonů. Obsahem těchto internetových stránek bylo vyobrazení celé řady mobilních telefonů a jejich specifikace. Konkurence (žalovaný) obsah těchto stránek (vyobrazení telefonů a jejich specifikaci) zkopírovala na své internetové stránky. Žalobce tedy podal žalobu pro porušení autorského práva, a to konkrétně práv k internetové prezentaci, kterou považoval žalobce za počítačový program. V této souvislosti žalobce požadoval s odkazem na ustanovení § 40 autorského zákona nárok na vydání bezdůvodného obohacení, jelikož dle názoru žalobce užíval jeho internetovou prezentaci bez licence. V průběhu sporu byl navíc předložen znalecký posudek, který potvrdil, že

⁵⁰ K tomu dále např. Hakl, M.: Doménové jméno, obchodní firma a ochranné známky v síti Internet, článek na portálu ePravo.cz ze dne 30. 3. 2011